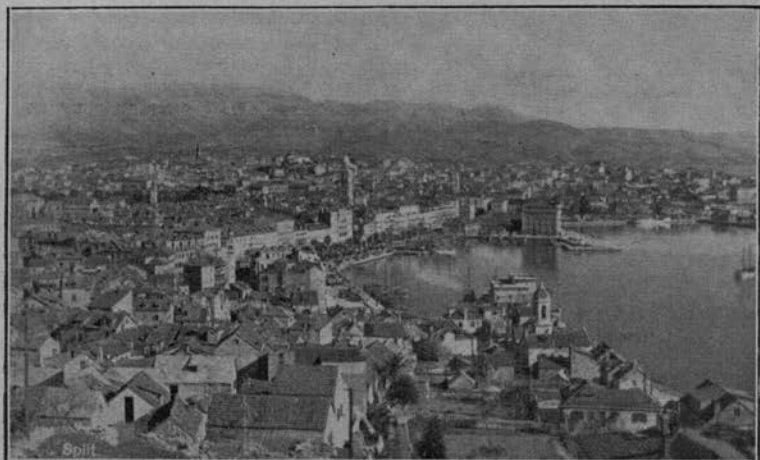

mjestima i gradovima nema skoro ni spomena, govore nam o velikom milosrđu Božjemu, da je kršćanskoga i katoličkoga igdje išta ostalo.

U tim danima nemilog ropstva nije čudo, da je jedna raja ostala sama bez svojih svjetovnih i duhovnih vođa. Je-

Sadašnji Split

dni, da spase glavu, pobjegoše; drugi vjerom prevrnuše, a koji toga ne učiniše, biše na razne načine mučeni i ubijani. Jedini, koji ostadoše s narodom, bijahu OO. Franjevci. Nikli iz naroda, ostadoše s njime da ga tješe, da ga bodre na ustrajnost i podržavaju u njemu nadu u bolja vremena, za sretnijim danima. Ostadoše s narodom, da s njim dijele žalost i radost, muke i boli, ropstvo i progonstvo. Preobučeni kao seljaci, krijući se po pećinama, kolibama i stajama, uz cijenu vlasite krvi i uz druge nadčovječne žrtve, spasiše našem patničkom rodu njegovu katoličku vjeru i kršćansku civilizaciju.

Glasovita su u tom pogledu i neprolaznom slavom okrunjena imena bl. Anđela Zvizdovića († 1498), visočkih mučenika († 1450), O. Petra Soljanina († 1548), O. Tome Skorojevića († 1552), ramskih mučenika: O. Lovre iz Broćna, O. Lava iz Vrlike, O. Luke iz Duvna, O. Marka iz Tihaljine i O. Petra iz Rame, koji biše ubijeni god. 1557; O. Petra Soljaka († 1624), O. Petra Bošnjaka († 1692) i bezbrojnih drugih franjevačkih biskupa, provincijala, gvardijana, župnika